

ZAMAK

Usred guste šume jedan zamak pružao je utočište onima koje bi noć zatekla na putu: vitezovima i gospama, kraljevskim povorkama i slučajnim namernicima.

Pređoh rasklimatani pokretni most, sjahah u nekom mračnom dvorištu, nemi konjušari pobrinuše se za mog konja. Ostao sam bez daha; jedva sam se držao na nogama; otkada sam ušao u šumu tolika sam iskušenja prošao – susreti, utvare, dvoboji – da nikako nisam uspevaio da sredim ni pokrete ni misli.

Popeh se stepenicama, te se nađoh u visokoj i prostranoj dvorani; mnogo ljudi – sigurno gosti, i sami u prolazu, koji su pre mene prošli šumskim putevima – sedelo je i večeralo za trpezom osvetljenom svećnjacima.

Pogledavši unaokolo, imao sam čudan osećaj, ili bi bilo bolje reći – radilo se o dva različita osećaja koja su se mešala u mom, od umora i smetenosti, pomalo nesređenom umu. Činilo mi se da sam se obreo na nekom bogatom dvoru, kakvog je bilo teško očekivati u tako rustičnom zamku daleko od svih puteva, i to ne toliko zbog dragocenog nameštaja i rezbarija na posuđu, koliko zbog spokojstva i prijatnosti koji su vladali među lepim i nakinđureno elegantnim zvanicama.

Istovremeno sam imao nekakav osećaj slučajnosti i nereda, razuzdanosti čak, kao da se nije radilo o otmenom dvoru već o prolaznoj krčmi, gde se ljudi koji se međusobno ne poznaju, različitog položaja i porekla, nalaze da bi zajedno proživeli jednu noć, u čijoj usiljenoj zbrkanosti svako oseća kako popuštaju pravila kojih se pridržava u svojoj sredini i, kao što se čovek navikne na manje udoban život, tako se lako prepušta drugačijim, slobodnijim običajima. U stvari, dva suprotstavljena utiska mogla bi se odnositi samo na jedno: zamak, koji je već godinama posećen samo kao odmorište, malo-pomalo srozavao se na nivo krčme, a gospodari zamka, iako i dalje oponašale gestove plemićke gostoljubivosti, predoše u red krčmara i krčmarica; mogla je to biti i krčma koja obezbeđuje iće i piće vojnicima i konjušarima, a takvih je puno u blizini zamkova, i koja je svoje klupe i svoju burad uselila u stare plemićke dvorane (budući da je zamak vremenom napušten), te joj raskoš tog prostora, uz dolaske i odlaske stalnih slavnih gostiju, nepredviđeno dodeli visok položaj, pa krčmaru i krčmarici počеше da se vrte mušice po glavi, te na kraju i sami poverovaše da su gospodari raskošnog dvora.

Ove misli, istinu govoreći, zaokupile su moj um samo na tren. Snažniji je bio osećaj olakšanja što sam se živ i zdrav našao usred tog odabranog društva (na znak poziva onoga koji je ličio na gospodara zamka – ili krčmara – seo sam na jedino upražnjeno mesto) i nestrpljenja da zapođenem razgovor i s društvom s puta razmenim iskustva proteklih pustolovina. Ali za ovom trpezom, za razliku od onoga što se događa u krčmama, pa čak i u dvorovima, niko nije izustio nijednu reč. Kada bi neko od gostiju

hteo da zamoli onoga koji sedi do njega da mu doda so ili đumbir, činio bi to pokretom, i isto tako se pokretom obraćao slugama da bi mu isekli parče paštete od fazana ili sipali pola pinte vina.

Odlučan da narušim ono što sam smatrao obamrlošću jezika od duga i naporna puta, dadoh sebi oduška bučnim uzvicima kao „Nazdravlje!“, „U dobar čas!“, „Koji dobar vetar!“, ali iz mojih usta ne iziđe nikakav zvuk. Lupkanje kašikama i zveckanje peharima i posuđem bili su dovoljni da me uvere da nisam ogluveo; ostalo mi je samo da pretpostavim da sam onemeo. To su mi potvrđivale i ostale zvanice koje su u tišini pomerale usne sa izrazom ljupke pomirenosti sa sudbinom – bilo je jasno da je prolazak kroz šumu svakog od nas koštao moći govora.

Pošto je večera završena uz potpuno ćutanje, koju zvučci žvakanja i coktanje pri srkanju vina nisu učinili ništa prijatnijom, ostali smo da sedimo gledajući se u lica, s opsesivnom mišlju da nećemo moći da razmenimo mnogobrojna iskustva koja je svako od nas imao da saopšti. U tom trenutku, na tek rasporemljeni sto, onaj koji je izgledao kao gospodar dvora spusti špil karata. Bile su to tarot karte veće od onih kojima se obično igra ili kojima Ciganke proriču budućnost, ali su se mogle prepoznati slične figure, oslikane srmom kao na najdragocenijim minijaturama. Kralj, kraljica, konjanici i žandari bili su raskošno odeveni mladići i devojke za gosparsku zabavu; dvadeset i dve velike arkane ličile su na tapiseriju dvorskog pozorišta; a pehari, dinari, mačevi i štapovi blistali su kao heraldički poduhvati ukrašeni svicima hartije i frizovima.

Počesmo da razbacujemo karte po stolu, otvorene, kao da smo hteli da naučimo da ih prepoznamo, da im damo

pravu vrednost u igri, istinito značenje u čitanju sudbine. Pa ipak, nije izgledalo da bilo ko od nas želi da započne partiju, još manje da počne da ispituje sopstvenu sudbinu. Izgleda da smo bili lišeni svake budućnosti, uhvaćeni na putu koji nije ni završen, niti ga treba završiti. Nešto drugo smo videli u tim kartama, nešto što nam više nije dopuštalo da skinemo pogled s pozlaćenih kamičaka tog mozaika.

Jedna od muških zvanica pokupi razbacane karte, ostavljajući veći deo stola praznim; ali ih ne skupi u špil, niti ih promeša; već uze jednu kartu i stavi je ispred sebe. Svi primetismo sličnost između njegovog lica i lica naslikane figure, i učini nam se da shvatamo da je on tom kartom želeo da kaže „ja“ i da se spremao da nam ispriča svoju priču.

PRIČA O KAŽNJENOM NEZAHVALNIKU

Predstavljajući nam se figurom *Konjanika Pehara* – ružičasti plavokosi mladić koji se razmetao blistavim plaštom sa izvezenim suncima a ispruženom rukom nudio dar poput mudraca sa istoka – naš sused za trpezom je verovatno hteo da nas obavesti o svom imućnom položaju, o svojoj težnji ka raskoši i rasipnosti ili pak, prikazujući se na konju, o svom avanturističkom duhu, i mada živahan – procenih posmatrajući sav taj vez sve do ukrasne podsedlice na atu – više sa željom da tako izgleda nego što je bio predodređen za viteza.

Lepi mladić načini pokret kao da zahteva našu punu pažnju i započe svoju nemu priču poređavši tri karte na sto: *Kralja Dinara*, *Desetku Dinara* i *Devetku Štapa*. Tužni izraz s kojim je spustio prvu od ove tri karte, kao i veseli izraz kojim je pokazao sledeću, kao da je trebalo da nam objasne da je, pošto mu je umro otac – *Kralj Dinaraje* predstavljao malo stariju osobu koja je izgledala spokojno i srećno – nasledio pozamašno bogatstvo i odmah krenuo na put. To shvatismo na osnovu pokreta ruke kojom je bacio *Devetku Štapa* a ona nas je – spletom grana što se pružao preko retkog rastinja divljih listova i cvetića – pod-

